

BILD AV ENGLAND

Den engelske publicisten Anthony Sampson, endast 36 år, har gjort sig känd för sina arbeten om Sydafrika, där han under fyra år var redaktör för den utmärkta tidskriften *Drum*, och som medarbetare i *Observer* under signaturen Mammon. För ett par år sedan tog han tjänstledighet från tidningen för att helt allmänt studera och skriva om engelska förhållanden. Resultatet föreligger i en väldig bok, *Anatomy of Britain* (Hodder and Stoughton, 35 shilling). Det är ett betydande arbete, fullt av fakta och idéer, roligt genom sin spänst och fantasi, skrivet i en stil som är livlig och spirituell, men ändå sober och saklig. Sedan många år har, såvitt jag vet, inte en så utmärkt introduktion givits i brittiskt samhällsliv; ja, kanske får man gå tillbaka till den ofta citerade Bagehot för att finna en likvärdig prestation. Att denna bok kunnat förberedas och skrivas på aderton månader är ett övervåldigande bevis för Sampsons begåvning.

Sampson tillämpar en originell metod. I 39 kapitel på vardera drygt femton sidor tar han upp en engelsk institution eller en sida av engelskt socialt eller ekonomiskt liv; monarkin, kabinettet, klubbarna, pressen, kyrkan, bankerna, direktörerna, de socialiserade industrierna, televisionen, för att ta några exempel. Men det är inte fråga om en handbok, även om en massa statistiska uppgifter skickligt matas i läsaren. Sampson söker visa hur det hela fungerar, hur samspelet är mellan de skilda grenarna av "the Establishment" — ett grött ord, som inte begagnas till överdrift —, i vilken social miljö de ledande personligheterna lever (vad gör de om kvällarna, vilka klubbar tillhör de?), och han slår sig lös i små karaktäristiker av politiker som Macmillan och Gaitskell, pressmän som Thomson och Beaverbrook, präster, kapitalister och industrichefer. Han började sitt arbete med att be om samtal med 200 toppfigurer, som nästan alla ställde upp; ibland återges samtal eller delar av dem, ibland är de en icke närmare redovisad bakgrund till framställningen.

Synen är kritisk, men inte fördömande, utan förstående; schematiska förklaringar av marxistisk typ finns inte spår av, inte heller av de arga unga männens förvirrade och okunniga, om också väl begripliga ilska. Det understryks att England styrs genom ett nät av förbindelser och överläggningar som det är svårt att fastställa och i det enskilda fallet bedöma; avsluten fattas alltid "någon annan-

Anthony Sampson.

stans", som Barbara Wootton uttryckt det. Parlamentets debatter och till och med kabinettets rådslag tenderar att kretsa kring frågor som för tillfället ter sig politiskt viktiga och är lätta att förstå för lekmannen, medan de stora problemen, skötseln av den enormt vidgade statliga sektorn i ekonomin, samverkan mellan statsorgan och privata företag, utrikespolitiken på lång sikt, lämnas utanför den av pressen och allmänheten kända diskussionen. Planeringen är minimal, och avgörandet fattas ofta av några få och på ett sätt som i efterhand knappast kan klarläggas; så var det när Eden

beslöt Suezaktionen eller när Macmillan gick över på Europalinjen. Kulisser av traditionella och genom sin yttre glans populära inrättningar och funktioner — drottningen, lorderna, parlamentets öppnande, budgettalet, domarnas och biskoparnas framträdande — skymmer i stor utsträckning styrelsens realiteter för den stora massan och även för de i spelet medverkande. Det finns, som författaren i det intelligent formade, men något vaga slutkapitlet framhäver, för litet sakligt intresse för de stora ekonomiska och utrikespolitiska frågorna; för djup klyfta mellan prestige och makt; för mycket inflytande hos grupper inom den sociala hierarkin (även om hederligheten är stor och influenserna är halvt omedvetna); för litet drivande kraft till reformer och utveckling.

På många punkter berör Sampson problem som är gemensamma för den framgångsrika, mognade demokratin, där politiken till så stor del ägnas strider om sekundära ting och den reella gemenskapen döljs och förloras i slagkraft genom intrigerna kring makten. Men samtidigt blir det i Sampsons bok klart att just den engelska folkstyrelsen, med sin börda av traditionella institutioner, konventionalism och snobbism, i mycket intar en särställning; det är sådant som ofta talas om, men sällan preciseras. "Anatomy of Britain" hör till det oundgängliga i samtidens politiska debatt.

HERBERT TINGSTEN